

ฮัจญ์มั้บรूर อังครวมแห่งศาสนันสันติภาพ

[ไทย]

الحج المبرور ... رسالة عامة للسلام

[باللغة التايلاندية]

ดร.อิสมาอีล ลุตฟี จะปะกียา

دكتور إسماعيل لطفي فطاني

ตรวจทาน: ชุฟอัม อุษมาน

مراجعة: صافي عثمان

สำนักงานความร่วมมือเพื่อการเผยแพร่และสอนอิสลาม อัร-ร็อบวะฮฺ กรุงริยาด

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

1428 – 2007

islamhouse.com

ฮัจญ์มับบรฺร องค์รวมแห่งศาสน์สันติภาพ

โดย ดร.อิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา อะมีร์อัลฮัจญ์ประจำปี ฮ.ศ. 1428

มัสดัน มหาหะมะ เรียบเรียง

อธิบายถึงภาพรวมของกระบวนการที่จะให้ได้มาซึ่งฮัจญ์มับบรฺร อันเป็นความหวังของบรรดาผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ทุกคน ซึ่งนอกจากจะมีผลตอบแทนเป็นสรวงสวรรค์ในวันอาคีเราะฮ์แล้ว กระบวนการแห่งฮัจญ์มับบรฺรที่มีพื้นฐานอยู่บนคำสอนของอัลกุรอานและซุนนะฮ์ ยังเป็นภาพรวมแห่งสันติภาพ อันเป็นสาระที่สำคัญยิ่งในศาสนาอิสลาม

อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า

﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾

ความว่า “และสิทธิของอัลลอฮ์ที่มีเหนือมนุษย์นั้น คือการประกอบพิธีฮัจญ์ ณ บัยตุลลาฮ์(บ้านของอัลลอฮ์) สำหรับผู้ที่มีความสามารถเดินทางได้” (อาล อิมรอน 97)

ฮัจญ์ เป็นหลักศาสนบัญญัติในอิสลามประการที่ห้า ที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติเพียงครั้งเดียวในชีวิต โดยมีเงื่อนไขอยู่ที่มีความสามารถทั้งสุขภาพร่างกาย ทรัพย์สินเงินทอง และความปลอดภัยในการเดินทาง ฮัจญ์จึงเป็นแหล่งรวมประชาคมโลกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ที่สามารถรวบรวมประชากรโลกที่ก้าวพ้นพรมแดนทางเผ่าพันธุ์ ชั้นวรรณะ วัฒนธรรมและประเทศชาติ สู่การหลอมรวมพลโลก ให้มีความเป็นเอกภาพทั้งด้านความตั้งใจและวัตถุประสงค์ รูปแบบและวิธีการ สถานที่และแหล่งปฏิบัติ แม้กระทั่งเสื้อผ้าอาภรณ์นอกกาย ทุกคนพร้อมใจปฏิบัติอย่างเป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกัน ด้วยหัวใจที่นอบน้อม และยอมศิโรราบต่อความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ ผู้ทรงบริหารจัดการสากลจักรวาล

ปรากฏการณ์อันน่ามหัศจรรย์ของประชากรโลกนี้ มิเพียงแต่แสดงถึงความเป็นสากลจักรวาลของศาสน์อิสลามเท่านั้น หากยังเป็นภาพสะท้อนของวิถีชีวิตมุสลิมที่มีความผูกพันและตอบรับการเชิญชวนของอัลลอฮ์ด้วยหัวใจที่สำรวม อากัปกิริยาที่อ่อนน้อม จรรยาบรรณที่ยั่งยืน และการมีปฏิสัมพันธ์อันดีทั้งต่อตนเอง สิ่งแวดล้อมรอบข้างและเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

กล่าวได้ว่า ฮัจญ์คือการปฏิบัติภาคสนามซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดของมนุษยชาติ ที่มีเจตนารมณ์ในการฝึกรวมและหลอมหลอมพลโลกให้เชื่อมซาบองค์รวมศาสน์อิสลาม ที่มุ่งให้มุสลิมเป็นทูตสันถวไมตรีและสันติภาพระดับสากล ผู้ยึดมั่นในศาสนาแห่งความกรุณาปรานีอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุดังกล่าว อิสลามจึงให้ความสำคัญกับฮัจญ์มับบรूर อันหมายถึงฮัจญ์ที่รังสรรค์ความดีงาม ที่ไม่ผสมผสานอบายมุขทั้งปวง เป็นการประกอบพิธีฮัจญ์ที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมและการเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ และเป็นที่ยอมรับของพระองค์ ซึ่งเป็นสุดยอดปรารถนาของผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ทุกคน เพราะศรัทธามั่นต่อคำพูดของ นบีมุฮัมมัด(ขอความสันติสุขจงมีแต่ท่าน)ที่กล่าวไว้ความว่า **“ไม่มีผลตอบแทนใดๆ สำหรับฮัจญ์มับบรूर เว้นแต่สรวงสวรรค์เท่านั้น”** (หะดีษรายงานโดยอัล-บุคอรีห์และมุสลิม)

เจตนารมณ์ของอิสลามอันยิ่งใหญ่นี้ จะไม่สามารถเกิดมรรคผลในภาคปฏิบัติได้ เว้นแต่ผู้เข้าร่วมพิธีฮัจญ์ จะประกอบพิธีฮัจญ์มับบรूरที่ประกอบด้วยพื้นฐานหลัก 2 ประการ เงื่อนไข 2 ประการ และวิถีทัศน์ 3 ประการ สรุปได้ดังนี้

หนึ่ง พื้นฐานหลัก 2 ประการ ได้แก่

1.1 มีจิตใจที่บริสุทธิ์เพื่ออัลลอฮ์เท่านั้น โดยปราศจากการตั้งภาคีใดๆ กับพระองค์ ดังอัลกุรอานกล่าวไว้ว่า

«وَأْتِمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ»

ความว่า **“และพวกเจ้าทั้งหลายจงให้สมบูรณ ซึ่งการทำฮัจญ์และการทำอุมเราะฮ์ เพื่ออัลลอฮ์เถิด”** (อัล-บะเกาะเราะฮ์ 196)

1.2 ประกอบพิธีฮัจญ์โดยยึดจริยวัตรของนบีมุฮัมมัด(ขอความสันติสุขจงมีแต่ท่าน) เป็นต้นแบบ โดยไม่มีการอูตริหรือเพิ่มเติมเสริมแต่งในทุกกระบวนการของการประกอบพิธีฮัจญ์ใดๆ ทั้งสิ้น ตามคำอธิบายและคำชี้แจงของนักวิชาการมุสลิม(อุละมาฮ์)ที่ได้รับการยอมรับ ดังหะดีษกล่าวไว้ความว่า **“ท่านทั้งหลาย จงรับต้นแบบการประกอบพิธีฮัจญ์จากฉันเถิด”** (รายงานโดยมุสลิม 1297)

บนพื้นฐานหลักทั้งสองประการนี้ จึงเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประกอบพิธีฮัจญ์ที่ได้รับการตอบรับจากอัลลอฮ์ ผู้ทรงกรุณาปรานี

สอง เงื่อนไข 2 ประการ ได้แก่

2.1 ละเว้นและหลีกเลี่ยงข้อห้าม 3 ประการ คือ

2.1.1 ห้ามมิให้มีการสมสู่หรือมีพฤติกรรมที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

การห้ามมิให้มีการสมสู่หรือมีพฤติกรรมที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศนั้น ยังรวมถึงการใช้วาจาเสียดสี กระเช้าเข้าเหย๋ การลวงละเมิดทางเพศแม้เพียงโดยสายตา มุสลิมไม่ได้รับอนุญาตกระทำการดังกล่าวแม้ต่อภรรยาของตนเอง ตราบใดที่อยู่ระหว่างการประกอบพิธีฮัจญ์

การชุมนุมของผู้คนที่มีการปะปนระหว่างชายหญิง หรือคู่สามีภรรยาตามเทศกาลต่างๆ ของมนุษยชาติ ไม่ว่าจะมหกรรมกีฬาระดับโลก การอบรมสัมมนานานาชาติ หรือแม้กระทั่งการรวมชุมนุมในนาม

ของเทศกาลแห่งศาสนา ประการหนึ่งที่มีการเตรียมการอย่างใหญ่โตมโหฬารคือการอำนวยความสะดวกในการสนับสนุนโครงการอุตสาหกรรมทางเพศ ให้สามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น แต่สำหรับมุสลิมที่กำลังประกอบพิธีฮัจญ์แล้ว เขามีหุกมุล้ากระทำกรช่วยเหลืออำนวยความสะดวกทางเพศฝ่ายตรงกันข้าม แม้ต่อภรรยาหรือสามีของตนเอง และถือว่าการกระทำดังกล่าว เป็นเชื้อไวรัสที่ทำลายผลบุญของการประกอบพิธีฮัจญ์เลยทีเดียว

2.1.2 ห้ามมิให้มีการล่วงละเมิดโดยรวม

การกระทำที่ล่วงละเมิด หมายรวมถึงการกระทำบาปทั้งหลาย ทั้งที่เป็นข้อห้ามสำหรับผู้ประกอบพิธีฮัจญ์เป็นการเฉพาะเช่น การล่าสัตว์ตัดชีวิต ตัดหรือเด็ดกิ่งไม้ ตัดเล็บ โกนผม การใช้น้ำหอมและอื่นๆ หรือการฝ่าฝืนข้อห้ามสำหรับมุสลิมทั่วไป ทั้งที่เป็นบาปเล็กหรือบาปใหญ่ ชั่วคราวหรือต่อเนื่อง หรือแม้กระทั่งการตั้งใจที่จะกระทำบาปในช่วงพิธีฮัจญ์หรือในแผ่นดินหะรอม(มักกะฮ์และมะดีนะฮ์) อิสลามยังถือว่าเป็นความผิดพลาดที่ยิ่งใหญ่ ที่สมควรได้รับโทษอันแสนสาหัสจากอัลลอฮ์เลยทีเดียว

มุสลิมจะละเลิกสิ่งอบายมุขดังกล่าว เพียงเพื่อแสดงความเป็นป่าวผู้จงรักภักดีและแสวงหาความโปรดปรานของอัลลอฮ์เท่านั้น

2.1.3 ห้ามมิให้มีการทะเลาะวิวาทกัน

การห้ามมิให้มีการทะเลาะวิวาทในที่นี้ ครอบคลุมความหมาย 2 ประการคือ 1) การโต้เถียงในเรื่องหลักการของฮัจญ์ ประวัติความเป็นมาด้านศาสนบัญญัติ ซึ่งถือเป็นความชัดเจนในตัวอยู่แล้ว ไม่มีความจำเป็นที่จะเป็นข้อพิพาทโต้แย้งโดยไร้เหตุผล และ 2) การโต้เถียงช่วงก่อน ระหว่างหรือหลังจากการประกอบพิธีฮัจญ์ ทั้งนี้เนื่องจากฮัจญ์ เป็นที่รวมของผลประโยชน์อันมากมาย ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับประเทศหรือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงเวลาของการประกอบพิธีฮัจญ์ที่มีผู้คนจำนวนมากมาเที่ยวทุกสารทิศหลั่งไหลเข้ามา ณ สถานที่และวันเวลาที่จำกัด ซึ่งหากไม่มีการเรียนรู้การลดทิวของตนเอง การให้อภัย การให้เกียรติ และการไว้วางใจซึ่งกันและกันและกันชั้นที่พี่น้องกันแล้ว ความขัดแย้งที่อาจบานปลายลุกลามขึ้นทะเลาะวิวาทก็จะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การทะเลาะวิวาท ณ ที่นี้คือการใช้วาจาโต้เถียงกัน แม้ตัวเองเป็นฝ่ายถูกก็ตาม ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์จึงเป็นบุคคลที่ถูกประดับประดาด้วยคุณลักษณะของการอ่อนน้อมถ่อมตน ใจสรวม สงวนคำพูด มีสติ ู้จักระงับอารมณ์โกรธและให้อภัยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 ประกอบคุณธรรม 5 ประการ คือ

2.2.1 การเก็บเกี่ยวและรวบรวมเสบียงสำหรับการเดินทาง โดยที่เสบียงที่ดีที่สุดคือความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ อันหมายรวมถึง ความรู้ที่ได้รับการปฏิบัติ การขอพร(ดุอาอ์)และบทกล่าว(ซิกร)ในโอกาสต่างๆ ช่วงการทำฮัจญ์ การกระทำสิ่งที่ยัลลอฮ์ทรงใช้ และละเว้นสิ่งต่างๆ ที่พระองค์ทรงห้าม เป็นต้น

2.2.2 การโปรยสลาม ไม่ว่าจะด้วยคำพูด ด้วยการกล่าวอัสสะลามอะลัยกุม ทั้งต่อคนรู้จักหรือไม่รู้จัก หรือด้วยการกระทำ มุสลิมจะไม่ใช่ผู้สร้างความเดือดร้อนหรือลำบากใจแก่ผู้อื่น ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์มีภารกิจ

หลักที่ติดตัวอยู่ตลอดเวลาคือการเป็นทูตสันถวไมตรีและสันติภาพระดับสากลที่ยึดมั่นในหลักการ **“ไม่มีการกระทำที่สร้างความเดือดร้อนแก่ตนเอง และไม่มีการกระทำที่สร้างความเดือดร้อนแก่คนอื่น”**(หะดีษรายงานโดยอิมามมาลิก 1426)

2.2.3 การใช้สัมมาวาจา โดยการใช้คำพูดที่ดีและไพเราะ ที่แสดงถึงความจริงใจของผู้พูด มีการถามไถ่ทุกข์สุขและรับทราบปัญหาของพี่น้องด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน ทำความรู้จักระหว่างผู้ประกอบพิธีฮัจญ์บนพื้นฐานความเป็นภราดรภาพในอิสลาม

2.2.4 การให้อาหาร ซึ่งถือเป็นการให้ทานที่ประเสริฐสุดในช่วงการทำฮัจญ์ การให้อาหารถือเป็นกิจวัตรของมุสลิมอยู่แล้ว อิสลามได้กำชับแก่มุสลิมให้อาหารแก่คนยากคนจน เด็กกำพร้าหรือแม่กระทั่งเซลดยศึกที่ถูกจับได้ในสมรภูมिसงคราม เพราะการให้อาหารถือเป็นหลักพื้นฐานของความดีงาม การมีจิตใจที่โอบอ้อมอารีและเผื่อแผ่เมตตา มุสลิมกระทำการดังกล่าว โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ เว้นแต่ความโปรดปรานของอัลลอฮ์เท่านั้น

2.2.5 การเปล่งเสียงตัลปียะฮ์และการหลังเลือดด้วยการเชือดฮัจญ์และสัตว์ قربานในช่วงประกอบพิธีฮัจญ์

การละเว้นข้อห้าม 3 ประการ และการประกอบคุณธรรม 5 ประการดังกล่าวช่วงการทำฮัจญ์ ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการได้รับฮัจญ์มับบรूर และถือเป็นสาระหลักของความดีที่เป็นหัวใจของฮัจญ์มับบรूर ดังอัลกุรอานกล่าวไว้ความว่า **“และความดีใดๆ ที่พวกเจ้ากระทำนั้น อัลลอฮ์ทรงรู้ดี และพวกเจ้าจงเตรียมเสปียงเถิด แท้จริง เสปียงที่ดีที่สุดนั้นคือความยำเกรง และพวกเจ้าจงยำเกรงข้าเถิด ใ้ผู้มีปัญหาทั้งหลาย”** (2/197)

สาม วิธีทัศน์ 3 ประการ ได้แก่

3.1 การตอบรับคำเชิญชวนของอัลลอฮ์ด้วยการน้อมรับคำบัญชาของพระองค์โดยเคร่งครัด โดยผ่านคำพูดที่ว่า **لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ** (ลับบัยกัลลอฮุมมะ ลับบัยกะ) หมายถึง ใ้อัลลอฮ์ ฉันได้ตอบรับคำเชิญชวนของพระองค์แล้ว

3.2 การตอบรับคำเชิญชวนของนบีมุฮัมมัด(ขอความสันติสุขจงมีแต่ท่าน) ด้วยการปฏิบัติตามจริยวัตรของท่าน ที่ปราศจากการอูตรีเสริมแต่ง โดยผ่านคำพูดที่ว่า **لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ** (ลับบัยกะ ยา เราะสะลุลลอฮ์) หมายถึง ใ้อะลุลลอฮ์ ฉันตอบรับคำเชิญชวนของท่านแล้ว ซึ่งถือเป็นธรรมเนียมชีวิตของบรรดาเศาะฮาบะฮ์ที่มีต่อนบีมุฮัมมัด(ขอความสันติสุขจงมีแต่ท่าน)

3.3 การตอบรับที่จะเชื่อฟังผู้นำผู้ทรงคุณธรรม โดยไม่แสดงอาการกระด้างกระเดื่อง ตราบใดที่ผู้นำสั่งใช้ในสิ่งที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม โดยผ่านคำพูดที่ว่า **لَبَّيْكَ يَا وَلِيَّ الْأَمْرِ** (ลับบัยกะ ยา วะ

ลียัลอัมรี) หมายถึง ใ้ผู้นำของฉัน ฉันเชื่อฟังท่านแล้ว และนี่คือธรรมเนียมชีวิตของบรรดาเศาะฮาบะฮ์ที่มีต่อผู้นำของเขา

วิถีทัศนทั้ง 3 ประการข้างต้นถือเป็นเคล็ดลับสำคัญของฮัจญ์มับบรุษ เพื่อสร้างมุสลิมให้เป็นผู้มีใจภักดี และมีพฤติกรรมน้อมรับ ซึ่งถือเป็นหัวใจของการกระทำความดีทั้งต่ออัลลอฮ์ เราะฮูล ผู้นำและมวลมนุษยทั้งหลาย

ด้วยการประกอบพิธีฮัจญ์ที่อยู่บนหลักการดังกล่าวเท่านั้นที่ผู้ประกอบฮัจญ์จะได้รับการตอบรับเป็นฮัจญ์มับบรุษที่ได้รับการตอบแทนเป็นสรวงสวรรค์ ซึ่งมีผลต่อวิถีชีวิตมุสลิมสู่การใช้ชีวิตที่พอเพียงบนโลกนี้ เป็นผู้ใฝ่โลกอะคีเราะฮ์และไม่หวนกลับกระทำการสิ่งอบายมุขทั้งปวง ภายหลังจากกลับสู่มาตุภูมิแล้ว

ดังนั้น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการฮัจญ์ ไม่ว่าจะในระดับเอกชนหรือรัฐบาล จำเป็นต้องตระหนักและให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดกับการยกระดับและพัฒนาฮัจญ์สู่การเป็นฮัจญ์มับบรุษ ในการทำหน้าที่เป็นเป้าหมายสร้างประชากรผู้ทรงคุณธรรมและมีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันและเรื่องปัญญา เหมาะสมเป็นชาวสวรรค์ที่นอบน้อมต่ออัลลอฮ์และเอื้ออาทรต่อบ่าวของพระองค์ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศอย่างยั่งยืน สู่การสถาปนาความเป็นเอกภาพของประชาชาติที่ดีเลิศที่เผยแพร่และมอบความโปรดปรานแห่งอิสลามแก่สากลจักรวาล

วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของหลักศาสนบัญญัติในอิสลาม อันประกอบด้วย คำปฏิญาณตน การละหมาด การถือศีลอด การจ่ายซะกาตและทำฮัจญ์ นอกเหนือจะพยายามฝึกฝนให้มุสลิมหมั่นปฏิบัติเป็นกิจวัตรแล้ว สิ่งที่เป็นแก่นแท้ที่สุดก็คือ การให้มุสลิมรู้จักประยุกต์ใช้หลักการดังกล่าวให้สามารถเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตประจำวัน หากไม่แล้วก็เป็นเพียงการท่องคาถาหรือประกอบพิธีกรรมที่ไร้วิญญาณที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมุสลิมเลย

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประกอบพิธีฮัจญ์ซึ่งเป็นองค์รวมของศาสนอิสลาม ที่มุสลิมทุกคนโดยเฉพาะผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ จำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้ให้ถ่องแท้และรู้แจ้ง หากไม่แล้ว ฮัจญ์ก็จะเป็นเพียงแค่วิธีกรรมที่ปฏิบัติตามเทศกาลเท่านั้น การเดินทางสู่มหานครมักกะฮ์ ก็เป็นเพียงทัศนอาจรที่อยู่ภายใต้การจัดการของอุตสาหกรรมธุรกิจการท่องเที่ยว โดยไม่มีโอกาสซึมซาบปรัชญาฮัจญ์ที่แท้จริง เป็นผลให้วิถีชีวิตมุสลิมต้องตกอยู่ในวังวนแห่งภาวะความเสื่อมถอยอย่างไม่มีสิ้นสุด

อัลกุรอานได้กล่าวไว้ว่า

«ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلِيلَةُ أَيْنَ مَا تُقِفُوا إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ اللَّهِ وَحَبْلِ مِّنَ النَّاسِ»

ความว่า “ความต่ำช้าได้ถูกฟาดลงบนพวกเขา ณ ที่ใดก็ตามที่พวกเขาถูกพบ นอกจากด้วยสายเชือกจากอัลลอฮ์และสายเชือกจากมนุษย์” (อาล อิมรอน 112)

สายเชือกจากอัลลอฮ์ คือ การประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในกรอบที่อัลลอฮ์กำหนดไว้ด้วยการทำความเคารพภักดีต่อพระองค์ ส่วนสายเชือกจากมนุษย์หมายถึง การเชื่อมสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนมนุษย์และการร่วมใช้ชีวิตบนโลกนี้อย่างปกติสุข

สังคมมุสลิมในทุกระดับ ไม่สามารถปลดห่วงโซ่ตรวนและวังวนแห่งความเสื่อมถอย เว้นแต่จะยึดมั่นในสายเชือกแห่งอัลลอฮ์และสายเชือกของเพื่อนมนุษย์ผู้เป็นบ่าวของอัลลอฮ์ที่เป็นพี่น้องกัน โดยยึดมั่นในหลักการเอื้ออาทรและสันติภาพ ซึ่งองค์รวมแห่งศาสน์สันติเหล่านี้ จะถูกผนวกรวมอยู่ใน “ฮัจญ์มับบูร” เท่านั้น วัสสลาม.